

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Martini Chemnitii, Doctoris Theologi celeberrimi, Harmonia Quatuor Evangelistarum

Quam ab Eodem feliciter inchoatam ... D. Polycarpus Lyserus, et D.
Johannes Gerhardus, ... Is quidem continuavit, Hic perfecit ; Opus
Eruditionis Stupendæ, Orthodoxorum consensu approbatum, idemque tot
Eruditorum desideriis adhuc expetitur

**Chemnitz, Martin
Leyser, Polycarp
Gerhard, Johann**

Hamburgi, MDCCIII

VD18 90617681

Caput XII. Continens Historiam, De Fuga Pueri Jesu In Aegyptum.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18203

omnes non adfuerunt. Ad illos igitur omnes, quos sciebat Hanna Jerofolymis expectare redemptionem postea accessit, & locuta est illis de puero illo, quem Simeon in templo ulnis tenuerat. Et hoc modo, per totam urbem & ulterius divulgata est fama eorum, quæ in templo gesta fuerant. Et inde Herodes intellexit, se à Magis delusum esse.

Porro obiter observetur & hoc, ubi Lucas dicit: (*Hanna loquebatur de illo,*) quod proximum antecedens est, (*consecratur Domino:*) Ergo, puerum istum agnovit Dominum, & de illo, ut de Domino loquuta est ad pios. Ita ipsa Grammaticæ minutia non sunt ociosa.

Dicit autem Lucas (*multos expectasse redemptionem in Hierusalem:*) quia in tanta caligine, qualis tunc erat, in illo populo locus natalis Messia vulgò non fuit notus, Matth. 2. vers. 4. Nota autem erat illa promissio de adventu Messia ad templum, Agg. 2. vers. 7. Movebo cælum & terram, & veniet desideratus cunctis gentibus, &

implebo domum istam gloria. Et Isa. 60. v. 1. Illuminare Hierusalem, quia gloria Domini super te orta est. Et propter hanc causam Simeon in templo tenens puerum Jesum, vocat gloriam plebis Israel. Non igitur velim cum Josepho dicere templum secundum à fundamentis ab Herode dirutum, & novum planè exadificatum fuisse: quia secunda domus, quæ tempore Aggæ & Zachariæ adificabatur, debebat gloria ejus, qui desiderium omnium gentium vocatur, impleri. Sed hoc verisimilius est, Herodem nova quædam ædificia adiecisse & vetera exornasse. Omnino enim necesse est fixum manere vaticinium, Agg. 2. v. 7.

Hactenus ergo descriptæ sunt tres valde illustres testificationes de nato Messia, non profectæ ab hominibus, sed revelatæ illa fuerunt divinitus. 1. pastoribus per Angelos. 2. Magis per miraculum stellæ. 3. Simeoni & Hannæ per oraculum Spiritus prophetici.

CAPUT XII.

CONTINENS HISTORIAM, DE FUGA PUERI JESU IN ÆGYPTUM.

RATIO ORDINIS.

Post Historiam purificationis, hæc accidisse non est dubium. Nam juxta legem usque ad quadragesimum diem puerpera domi se continebat. Et Matthæus disertè addit, post digressos Magos Josephum mandatum de fuga accepisse. Illud verò ordinem historiarum aliquo modo controversum facit, quòd Lucas in conclusione historiarum purificationis addit: (*Postquam persecerunt omnia secundum legem Domini, reversi sunt in Galilæam, in civitatem suam Nazareth.*) Inde enim Epiphanius statuit ipsos post purificationem statim reversos in Galilæam, & per biennium priusquam Magi venirent habitasse Nazarethæ: singulis verò annis, circa tempus primi census, ad consimilem annum panegyrim rediisse Bethleham, & hac occasione, Magos, post biennium, puerum Jesum cum matre invenisse in civitate Bethleham. Sed hæc sine ullo vel Evangelicæ, vel alterius historiarum testimonio, dicuntur. Alii quidam, qui adventum Magorum ante purificationis historiam ponunt, sentiunt, parentes peractis purificationis ceremoniis cum puero rediisse Nazaretham, & ibi paulò post angelum Josepho attulisse mandatum de arripienda fuga. Sed & hæc opinio circumstantiis historiarum non satis convenire videtur. Quia enim illis diebus Herodes fuit Hierofolymis, Matth. 2. v. 2. celebris fama, de illius tribus testimoniis die purificationis in templo publicè editis, non potuit diu ipsum latere. Cumque Joseph accepto angeli mandato statim, & quidem noctu, ne in manus Herodis incideret, secesserit, non videtur

verisimile, ex Nazareth per totam Judæam, cum quidem circa Hierofolymam, ubi Herodes erat, transeundum esset, Josephum, ut manibus Herodis puerum subduceret, fugisse in Ægyptum. Et quòd præcipuum argumentum est: Josephus rediens ex Ægypto non voluit, nisi angelo jubente, in Galilæam migrare, cum existimaret Messiam, vel in civitate Davidis, vel in parte aliqua tribus Juda educandum. Ergo nec prius privato suo consilio statim post purificationem Nazaretham secessisse videtur. Solet autem Lucas historias aliquando ita contexere, ut scribat post hoc secutum illud, insinuans interponenda ea, quæ ab aliis Evangelistis, tanquam interea facta, annotata sunt. Sicut igitur c. 4. v. 14. finitis tentationibus Christi, Lucas mox subjungit: Et regressus est Jesus virtute Spiritus in Galilæam. Quòd certè interjectis ex Johanne multis aliis intelligendum est, ut quando regressio illa facta sit ex aliis Evangelistis sumatur. Ita hoc loco dicit, parentes peracta purificatione reversos Nazaretham: interjectis scilicet illis, quæ sciebat & legerat à Matthæo descripta. Atque ita ex Matthæo sumendum est, quomodo & quando post purificationem in Galilæam redierint. Illa igitur clausula ex Luca poterit contextui Matthæi, in forma Harmoniæ, commodissimè hoc modo inseri: (*Digressi autem Magis, & cum persecerunt omnia secundum legem Domini. Ecce angelus Domini, &c.*) In quo verò loco angelus Josepho mandatum de fuga dederit & unde Joseph fugerit, certò non constat. Quidam sentiunt in civitate Bethleham hoc factum, statim post Magorum discessum: Et Mariam prius voluisse ritus purificationis perficere. Sed Matthæus

thaus dicit, Josephum statim illa nocte, quando mandatum accepit, fugam arripuisse. Videtur itaque, nocte purificatione sequente, angelum Josepho Hierosolymis apparuisse, & inde ipsum statim fugam arripuisse: nisi quod seræ portarum Hierosolymitarum describuntur obserratae, Psal. 147. v. 13. ut noctu inde fugere non poterit. Sunt igitur qui sentiunt, quod juxta

Lucam Joseph fuerit in itinere rediturus ex Hierosolymis in Galilæam, & in illo itinere ipsum mandatum fugæ accepisse. Sed de his conjecturis quisque ut videbitur judicet. Noctu certe tempore pacis potuisse ingressum & egressum ex urbe Hierosolymorum, ex historia passionis colligitur.

HISTORIA FUGÆ JOSEPHI CUM PUERO JESU, ET MARIA MATRE EJUS, IN ÆGYPTUM,

Math. 2.

- 13. Αναχωρήσαντων δὲ αὐτῶν, (καὶ ὡς ἐπέλεον ἀπαντα παρὰ τὸν νομόν Κυρίου) ἰδοὺ ἀγγέλῳ Κυρίου φαίνεται καὶ ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων. Ἐγερθεὶς ὠρθάλαθε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φευγεῖτε εἰς Αἴγυπτον καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ, ἕως ἂν εἰπω σοί. Μετὰ δὲ ὅδε Ἡρώδης ζητεῖ τὸ παιδίον, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτό.
- 14. Ὁ δὲ ἔγερθεὶς, παρέλαβε τὸ παιδίον, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον.
- 15. Καὶ ἔω ἐκεῖ ἕως τῆς πλευρῆς Ἡρώδου, ἵνα πληρωθῆν τὸ ῥηθὲν κυρίου ἔκ Κυρίου Δαβὶδ ὡς φησὶ, λέγοντος, Ἐξ Αἴγυπτου ἐκάλεσα τὸ υἱόν μου.

- 13. Digressis autem illis, (& cum perfecissent omnia secundum legem Domini) ecce angelus Domini apparet in somnis Joseph, dicens : Surge & assume puerum, ac matrem illius, & fuge in Ægyptum, & esto illic donec dixerō tibi, futurum est enim, ut Herodes quærit puerum, ad perdendum eum.
- 14. Ille vero excitatus, assumpsit puerum, & matrem ejus noctu, & secessit in Ægyptum.
- 15. Et fuit illic usq; ad obitum Herodis, ut perficeretur, quod dictum fuerat, à Domino, per Prophetam dicentem, Ex Ægypto vocavi filium meum.

Periocha Historia, de fuga Josephi, cum puero Jesu, & Maria matre ejus, in Ægyptum.

Hactenus gloria unigeniti à patre radios aliquosdam, aliquot illustribus testificationibus, coeperat exerere. Sed quia nondum erat tempus, ut Jesus manifestaretur esse Messias, Deus igitur, cum navitatem ejus satis multis testificationibus patefecisset, ipsum per fugam in Ægyptum subducit è conspectu populi Israel; ut fide expectarent manifestacionem ejus, quem natum jam esse tot illustribus revelationibus confirmatum erat. Servandum enim fuit decorum (ut sic appellem) temporis exinanitionis, ne sensibus externis ex magnificentia, sed in abjecta infirmitate, fide ex verbo, agnosceretur esse Messias. Quia scriptum est: Beatus qui non fuerit offensus in me.

Porro, ne fuga hæc videretur dedecori esse huic puero, qui Christus Dominus esse debebat, excogitata sunt varia miracula, quæ dicerentur esse facta in ipsa fuga & in Ægypto: ut quomodo in deserto à latronibus comprehensū & mirabiliter liberati fuerint, per illum latronem, qui postea Christo crucifixo à dextris suspensus fuit. Sozomenus etiam ex vulgi narratione refert, Hermopoli, civitate Thebaidos, proceram quandam arborem usque ad terram puero Jesu, cum matre praterente, se inclinasse, ut gestum adorationis præberet: & illam ex hac inflexione vim medicam tantam accepisse, ut si tantum vel folia vel cortices ægrotantium collo alligentur, statim pulso morbo sanitas restituitur. Alii narrant, ingrediente Domino in Ægyptum universa Idola corruisse. Ut sic ut, egredientibus filiis Israel, nulla domus fuit, in qua non jaceret mortuus: Ita Domino ingrediente, nullum templum fuerit, in quo non jaceret Idolum aliquod collapsum. Et huc accommodarunt sententiam Isai. c. 19. v. 1. Stapulensis citat ex Petro Martyre, locum illum in Ægypto, ubi puer Jesus exulavit, vocari nunc Mataream, quæ sita sit ultra Cairum decem millibus passuum, ac Mauros ibi perpetuam lampadem religionis ergo servare. Ostendi ibi hortum arbulcularum balsami; quæ à puero JESU plantatæ & ex puteo vicino irrigatæ fuerint. Ita fit quando à verbo dicitur.

Occasio autem fugæ hæc fuit, Scribæ, sicut ex Josepho lib. 17. cap. 3. colligi potest in explicatione vaticinii Michæ, ostenderant, Dei decretum esse, ut nato Messia sceptrum regni ad illum ira transferret, ut omnes Reges hunc solum adorarent, Pl. 72. v. 11. Hoc sive Herodes ita accepit: sive Pharisei, ut erant carnalibus opinionibus ebrii, ita interpretati sunt, fore ut externum regnum ab Herode & universa ejus cognatione auferretur. Hostili igitur animo Herodes cepit in propriam etiam familiam favere, præcipue verò meditari excidium pueri Jesu, ab illo die, quo primum ex Magis de stella audierat, & ex Scribis locum Michæ cognoverat: sed quod machinabatur, insidiosè dissimulabat, ut data occasione commodius illud perficere posset. Deus itaque maturius, cum propter testimoniorum celebritatem Herodes, metu populi, nihil dum tentare audebat, puerum subducit, ut insidias exploratorum ejus præveniret.

Hæc omnia excogitata sunt eo animo, quod existimârunt indignum esse majestatem hujus pueri, clandestina fuga salutis suæ consulere, adversus vim & insidias Herodis. Ideo cogitarunt

runt, fuga indignitatem miraculis quibusdam esse quali obruendam. Sed historia planè illam ipsam ob causam & facta & descripta est, ut ostendat, quomodo gloria unigeniti à patre, quæ hætenus aliquos radios exeruerat, specie infirmitatis & exinanitionis quasi nube nunc rursus tegatur & occultetur: ut ita regni sui, quale futurum sit, specimen præbeat. Non igitur fingenda sunt miracula, sed inspicienda est cum admiratione summa exinanitio filii Dei, propter nos suscepta, ut doceat, qualis sit species regni ipsius in hoc mundo, & ita plus consolationis dabit hæc historia.

Angelus igitur apparet Josepho in somnis sicut antea. Et tunc quidem nunciabat conceptum esse è Spiritu sancto: cuius nomen sit Immanuel, hoc est, Deus fortis incarnatus. Jam verò affert ipsi mandatam de fuga capeienda, & rationem addit: (*futurum, ut Herodes quærat puerum, ad perdendum ipsum.*) Et fieri potuit quòd Josepho hoc acciderit præter opinionem, ut qui aliam persuasionem de huius pueri regno conceperat. Sed quòd Simeon paulo antè concionatus fuerat, de contradictione & de gladio, illud mox re ipsa ostenditur. Atque ita historia monstrat hanc observationem. Deum paterna sollicitudine hunc ordinem servare, quòd electis suis non imponat crucem & persecutionem, nisi prius verbo eos præmonuerit, & Spiritu præmunerit: Amos tertio, versu septimo. Ideò ante fugam in Ægyptum, Simeon concionatur de signo contradictionis, & de gladio. Est & hic processus DEI notandus, quòd post verbalem concionem de cruce, non à longè subsequatur realis, (ut sic loquar.) Simeon dixerat de signo contradictionis: Mox Angelus addit glossam, futurum, ut Herodes quærat puerum, ut perdat ipsum. Hæc dura sanè est contradictio. Et Maria, in fuga per desertum, & in Ægypto, primitias gustare cœpit de gladio transeunte animam. Est quidem puer hic positus in ruinam, & satis potens ad conterendos adversarios, Matth. 21. v. 44. Non autem exiit potentiam suam in conterendo hoste Herode, sed fugit: ut ostendat, esse jam tempus exinanitionis; & se non venisse animas perdere, sed salvare. Luc. 9. v. 56. Verè magna autem est exinanitio filii Dei, quòd non tantum fugit, sed Josepho mandatur, ut ipse puerum periculo eripiat, & in locum tutiorem referat. Et sine dubio, magna cum admiratione Joseph & Maria, & in itinere, & in Ægypto hoc mysterium aspexerunt quòd non Magi tantum jubentur fugere: sed ipse Salvator, qui est Immanuel, hoc est, Christus Dominus, vix natus, dum adhuc vagit in fasciis, cogitur fugere. Imò hominis mortalis, & quidem pauperis, & fabri, Josephi opera jubetur salvari ille, qui est Salvator omnium. Et longum sanè difficile ac periculosum fuit iter, senem Josephum, cum recenti ac tenera puerpera, cum infante 40. dierum, ultraducenda passuum millia per vastam solitudinem, in Ægyptum, ad homines, prorsus ignotos fugere. Quoties putas, in illa nocte, cum fugam arripent, & postea in itinere, & in Ægypto, cum puerum illum, qui est Immanuel, aspicerent, admirabundi cogitarunt, de summa hac exinanitione? Sed tali & tam immen-

sa humiliatione, nostra superbia & inobedientia expianda fuit. Latet tamen sub illa infirmitatis specie divina potentia: de qua mox sequitur. (*Mortui sunt &c.*) Et licet Josephus sciat, puerum hunc esse Immanuel, & habere promissionem per angelum, quòd rediturus sit ex Ægypto: tamen non negligit media, sed noctem, ut tempus ad fugam tutius, eligit. Nec in ea paupertate opus ipsis fuit longo tempore, ad colligendas sarcinas, sed ea ipsa nocte, qua mandatum accepit, fugit.

Semper autem utrumque conjungitur, & persequitio & consolatio: quòd & quomodo in summis periculis, Deus suos curet & defendat. Cum enim insidiæ adhuc in corde Herodis latent, & humanitus caveri non possent, Angelus monet, & Deum puerum & parentes periculo subtrahit, priusquam Herodes insidias suas in actum deducere possit. Sed modus defensionis mirabilis est: quòd in fuga salus ostenditur, & per fabrum Josephum Christum Dominus servatur. Et tamen sub illa infirma defensionis specie, Angelus promittit, certum & præsens Dei auxilium. Inquit enim: *Eris in Ægypto, donec dixerero tibi.* Ergo tutus perveniet in Ægyptum, & servabitur ibi, & incolumis inde redibit. Intellexit etiam Joseph ex illa apparitione & oratione angeli quòd Angelos, non tam comites quam Duces itineris, & custodes in exilio illo, habituri essent. Deus igitur sub illa infirmitatis specie, non tantum in præsentis periculo, verum etiam in futurum prospicit puero & parentibus, sicut ipsis nihil tunc de fuga cogitantibus, etiam viatico prospexerat, per Magos. Hæc si in illa historia de fuga in Ægyptum, considerentur, non opus erit circumspicere ad fabulas miraculorum, quæ ex scripturis canonicis nullam habent auctoritatem. Eadem ergò facilitate, juxta Hieronymum, contemnuntur, qua afferuntur.

Sed difficilis videtur quæstio, quòd Messias in Ægypto habitat, & ex Ægypto vocatur, cum terra Canaan ideò fuerit promissa, & postea multis stupendis miraculis filiis Israel tradita, inter multorum hostium fremitum conservata, & tandem post captivitatem semini Abrahamæ restituta, ut esset certus & notus locus ubi Messias nasceretur, officium redemptionis perficeret, & regnum suum inchoaret.

Ne igitur Judæi prætenderent, Jesum non esse Messiam, quia in Ægypto fuerit, & ex Ægypto venerit, Matthæus ostendit, hoc non pugnare cum Scriptura. Et quando status quæstionis ita ponitur, tunc facilis est sententiæ prophetica, quam Matthæus citat, accommodatio ad Christum. Coacta enim & contorta est eorum explicatio, qui contendunt, Oseam in illo dicto, (*Ex Ægypto vocavi filium meum*) simpliciter, & propriè nihil aliud, quàm de solo puero Jesu, vocato ex Ægypto, vaticinari. Manifestum enim est, quòd Deus ibi exprobrat populo Israel multiplicia beneficia sua, inter quæ præcipuum est, educitio ex Ægypto: quibus opponit insignem eorum ingratitude, & cordis durtiæ: & ideò pœnas minatur. Assur erit Rex ejus, quomodo dabo te Ephraim? &c. Sed hic insurgit Ju-
lia.

ianus, clamitans Evangelistam Iudificari Scripturam, quod ea, quæ de populo Israel & de exitu eius loquuntur, dicat impleta esse in puero Jesu, cum fugeret in Ægyptum, & inde rediret. Cogitatur autem de scopo Evangelistæ, & accommodatio plana erit. Deus elegerat & adoptaret semen Abraham, addita hac promissione: Semini tuo dabo terram hanc. Item: Ero Deus tuus, & seminis tui post te, &c. Sed in ipsa quasi infantia, & pueritia hujus populi, Ægyptus fuit ejus domicilium. Quod si quaratur: cum extra terram promissionis, urgente necessitate, habitarent in Ægypto, an tunc non fuerit electus populus? An verò hoc pugnaret cum promissione, de terra Canaan? Respondet Propheta: Dilexi eum, & ex Ægypto vocavi filium meum. In extremis enim populi angustiis: Exod. 4. v. 22. dicit Deus, filius meus primogenitus est Israel, dimitte filium meum. Et hæc Evangelista ita ad hanc historiam accommodat, ut ostendat, nec absurdum, nec contra Scripturam esse, quod puer Jesus partem infantia seu pueritiae suæ in Ægypto transegit. Populus enim Israel, erat filius primogenitus DEI, non naturæ, sed adoptione: propter hunc unigenitum Dei filium, & verum primogenitum Jesum Christum. Et hic est, propter quem populum Israel dilexit, & ex Ægypto vocavit. Tanta enim est conjunctio capitis Christi, & membrorum ejus, ut quæ de membris dicta sunt, rectè ad ipsum caput referantur, ut in eo verè impleri dicantur. Et ut conformitas capitis & membrorum, de qua Paulus, Rom. 8. v. 29. eò manifestius ostenderetur, Matthæus sua hac allegatione talem instituit collationem. Israel natus est in terra Canaan, mox expellitur in Ægyptum: ubi manet, donec, vocante Deo, rursus egrediatur. Et hoc fuit tempus infantia seu pueritiae populi Israel: sicut Oseas inquit, cum parvulus esset Israel: & Moses Deut. 1. v. 31. Portavit te Dominus, ut solet homo gestare parvulum filium suum. Ita puer Jesus natus in terra Canaan, in infantia fugit in Ægyptum: ubi annos aliquot infantia suæ transegit, & mansit ibi, donec Deus per angelum ipsum rursus evocaret. Et quia oportet electos conformes fieri imagini unigeniti, & verè primogeniti pueri Jesu. Illud ergo, quod Oseas inquit: (Ex Ægypto vocavi filium meum:) rectè dicitur impletum esse. 1. in populo Israel, ut in membris. 2. in ipso capite, puero Jesu.

Utilis enim est Regula ad illustranda multa Scripturæ loca, quod prophetia seu Scriptura dicitur & intelligitur impleri quatuor modis.

I. Quando illud fit, quod Scriptura in loco allegato propriæ & simpliciter prædixit & intelligi vult. Ut cum Matth. 1. v. 23. Angelus dicit: Mariam esse gravidam ex Spiritu sancto sine con-

gressu viri: ut impleretur quod dictum est. Ecce virgo, &c. Ita vaticinium Mich. 5. v. 2. impletum est, cum nasceretur Jesus in Bethlehem.

II. Dicitur impleri: quando simile aliquid fit, quod cognationem habet cum re præterita: ut de Rachel plorante liberos. Item, Matth. 13. v. 35. Aperiam in parabolis os meum.

III. Quando Scriptura non de uno aliquo certo facto loquitur, sed tradit doctrinam generalem, illa rectè dicitur toties impleri quoties & in quibuscunque illud fit, quod Scriptura dicit. Ita Matth. 15. v. 7. Rectè de vobis prædixit Isaias: Appropinquat populus, &c. Matth. 13. vers. 14. Completur in illis prophetia Isaiæ, auribus audietis & non intelligetis. Hæc enim prophetia dicitur impleri in aliis etiam auditoribus, & alio tempore. Joan. 12. v. 40. Actor. 28. v. 26. Rom. 11. vers. 8. &c.

IV. Multæ Scripturæ sententiæ loquuntur, & de capite, & de membris. Rectè igitur dicuntur impleri, quando accommodantur, sive ad membra, sive ad caput. Talis est hæc sententia Oseæ, 11. v. 1. Et hoc modo multæ sententiæ ex Palmis accommodantur Christo.

Matthæus igitur citans dictum Prophetæ, tantum ad analogiam respicit. Sicut enim transmigratione Israelis in Ægyptum, odor doctrinæ divinitus patefactæ etiam inter gentes sparsus est: Ita puer Jesus ostendit, se ita esse ministrum circumcisionis. Et quidem fuga in Ægyptum figura fuit, fore ut Christus cum suo regno à Judæis variis persecutionibus repudiaretur, & hac expulsiōe gentibus regnum illud traderetur. Ideo Magos gentes, ab Oriente adduxit ad puerum Jesum: & in Ægyptum, ad meridiem, mox puerum illum mittit, ut sint præludia vocationis gentium, videtur etiam in annis quædam analogia esse. Filii enim Israel annis 400. in terra non sua fuerunt, puer verò Jesus, ab anno Herodis 33. usque ad 37. quo mortuus est Herodes, in Ægypto mansit: hoc est, per annos 4. Sed hæc minutula sunt, quorum tamen observatio non injucunda est. Et quiaeductio Israel ex Ægypto figura fuit, redemptionis à peccato, & morte æterna. Ideo per illud desertum, puer Jesus in infantia peregrinatus est, per quod filii ex Ægypto ducti sunt in terram promissionis. Cumque nostro loco legem subiturus esset, transiit loca illa, ubi Lex in Sina lata, ubi serpens in deserto exaltatus, ubi primum Pascha matatum, & sanguine ejus postes aspersi fuerunt, contra angelum vafatorem.

** * *



CAPUT XIII.

CONTINENS HISTORIAM, DE MISERABILI
CÆDE INFANTUM BETHLEHEMICORUM,

MATTH. 2.

RATIO ORDINIS.

Post discessum Magorum, & post fugam Josephi, hanc historiam accidisse, nullum est dubium. Sed de tempore sententiæ variant. Quidam enim propter particulam τότε, sentiunt statim post tempus purificationis Mariæ, & post fugam Josephi hoc accidisse. Sed particula τότε apud Evangelistas sæpe ita usurpa-

tur, ut non statim vel continuo, sed tempore aliquo interjecto, ea quæ ita describuntur secuta esse significantur. Alii propter mentionem δετίας, altero anno, post purificationem, hæc accidisse sentiunt; utriusque sententiæ rationes in historia Magorum exposuimus. Lectori liberum sit eligere utram velit. Ad summam enim fidei nihil admodum refert.

HISTORIA IMMANIS CÆDIS INFANTUM, AB
HERODE PERPETRATÆ,

Matth. 2.

16. Τότε Ηρώδης, ἰδὼν ὅτι ἐπελάχθη ὑπὸ τῶν Μαγῶν, ἐθυμώθη λίαν, καὶ σκοπεύσας ἀνέλε πάντας τὰς παῖδας τὰς ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πάσαις τοῖς ὄροις αὐτῆς, διὰ διετίας καὶ κατωτέρω, μὴ ἴσχυόντων ἠκριθῶσε τῶν μαγῶν.

16. Herodes ubi vidit sibi illisum fuisse à Magis, indignatus est vehementer, ac missis satellitibus, interfecit omnes pueros qui erant Bethlehem, & in omnibus finibus Bethlehemicis, quotquot essent bimuli, & minores, juxta tempus, quod exactè cognoverat ex Magis.

17. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου Ἐπεσφητίς, λέγοντος.

17. Tunc perfectum est, quod dictum fuerat ab Jeremia Propheta, cum ait.

18. Φωνὴ ἐν Βαμὰ ἠκουσθῆ θρήνη καὶ κλαυθμὸς, καὶ ὄδυρος πλῆθυσ, ῥαχὴλ κλαίει ἀπὸ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐκ ἡτέλε τὸ δακρυθῆναι, ὅτι ἐκ εἰσι.

18. Vox in Rhama audita est, lamentatio, ploratus & fletus multus: Rachel plorans filios suos, & noluit consolationem admittere, propterea, quod non sint.

Periocha Historiæ.

De tempore hujus historiæ, antea quædam annotavimus. Ex illis igitur quæ die purificationis acciderant, increbuerat ubique publicus & constans rumor, puerum Jesum in templo, à Simeone & Hanna, publicè renunciatum esse Messiam. Inde intellexit Herodes, Magos fidem de reversione datam fefellisse. (In malis enim promissis rescindenda est fides: & jura-menta non debent esse vincula iniquitatis, sicut rectè veteres dixerunt.) Iram igitur Tyranno dignam concepit, verbum enim θυμῶμαι, Gen. 39 v. 19. usurpatur pro eo, quod est, exarsit furor ejus. Sed quia videbat, omnium animis, fama Magorum & testificatione Simeonis & Hannæ, excitatis & commotis, se non posse id, quod animus ira furens meditabatur, sine periculoso tumultu & seditione perficere: distulit igitur in aliud commodius tempus. Quomodo verò interea, quæ ad occasionem, & commoditatem perpetrandi facinoris, facere videbantur, studiose conquirit, supra annotavimus. Potest & hoc cogitari. Cum Herodes audivisset puerum illum in templo fuisse præsentatum, diligenter ipsum inquisivisse, ubi puer ille mansisset. Sed cum nusquam in tota Judæa compareret, putavit ipsum metu forsân occultari. Iram

igitur tunc conceptam aliquandiu dissimulavit (sicut in dissimulationibus egregium artificem ipsum fuisse Josephus scribit lib. 17. cap. 3.) ut hac occasione parentes nihil amplius timentes, puerum ex latebris rursus proferrent. Sed cum post longam dissimulationem, puer ille in Judæa nusquam compareret, cum etiam fervor populi, illustribus de puero illo testificationibus excitatus, paulatim deferbuisset videretur; Herodes altero anno, cum existimaret, commoditatem & occasionem, quam diu jam captârat, adesse, facinus, quod jam dudum animo agitârat, instituit aggredi, quarere scilicet animam pueri Jesu. Sed quia nec ipse noverat, nec aliquis alius certò monstrare poterat, quisnam aut ubi puer iste esset, nisi quod de domo & familia Davidis, in civitate Bethlehem, natum esse intellexerat, cruentum igitur & immane hoc consilium excogitavit, si in civitate Bethlehem & in omnibus finibus ejus, hoc est in illis castellis, vicis & civitatibus, quæ habitationi, domus & familiæ Davidis designatæ erant, omnes parvulos trucidaret, non posse evadere puerum Jesum, quin simul interficeretur. Ne verò error aliquis in aetate admitteretur, subducta supputatione juxta tempus apparitionis stellæ, quod ex Magis in-

qui-